

Förord

Institutionen för svenska språket vid Linnéuniversitetet har genom åren anordnat konferenser och workshoppar i rättslingvistik. Den 16–17 oktober 2019 anordnades en konferens med ett bredare tema som riktade sig till både teoretiker och praktiker inom forskning som berör språk och rätt. Det var glädjande att 60 deltagare från alla de skandinaviska länderna anmälde sig till konferensen, och vi välkomnade alla med intresse för språk och rätt inom akademi, utbildning och praktik. Delegationerna var forskare och utbildare, rådmän från tingsrätter, rättstolkar, poliser, språkvårdare och andra med intresse för rättslingvistik. Vi har valt att kalla detta nummer av *HumaNetten* för Språk och rätt i teori och praktik.

Fyra inbjudna plenartalare deltog i konferensen. Tanya Karoli Christensen från Köpenhamns universitet som talade över temat Sproget som bevismateriale; Jon Christian F. Nordrum, Universitetet i Oslo, som ställde frågan: Hvordan kan vi teste om lovspråket er godt?; Ulla Tiirilä, Institutet för de inhemska språken, Helsingfors universitet talade om ämnet Texter och offentlig makt, och Stefan Holgersson, Linköpings universitet och Politihøjskolen i Oslo, talade om Kommunikation – När en tilltalande yta är viktigare än verksamhetens innehåll. Konferensen avslutades med en paneldebatt mellan Fredrik Bohlin, rådmann, verksam på Ystad tingsrätt, Monica Burman, professor i rättsvetenskap och tidigare hovrättsassessor, knuten till polisutbildningen i Umeå, Sofia Karlsson, kammaråklagare i Skövde och tidigare på polisutbildningen i Växjö, Pär Stihl, verksam vid polisutbildningen i Växjö och Karin Påle-Barthes, rådmann, verksam på Södertörns tingsrätt.

Utöver plenarföredragen hölls 16 sektionsföredrag på danska, norska och svenska, och en workshop om polisens skrivande leddes av Sofia Ask, Per Esbjörnsson och Carina Hansson med ett 10-tal deltagare, varav de flesta var polisutbildare. Under konferensen hölls också uppskattade posterpresentationer om olika aspekter av språk och rätt.

En inbjudan om skriftliga bidrag gick ut till alla plenar- och sektionsföredragshållare efter konferensen, vilket resulterade i sex skriftliga bidrag, skrivna på engelska eller svenska, som ingår i denna volym. De är ordnade i bokstavsordning efter författarnamn, med plenarföredrag först och sektionsföredrag därefter.

Stefan Holgersson ger i sitt bidrag en inblick i hur Polismyndigheten kommunicerar. Det finns ett komplicerat samband mellan allmänhetens förtroende, myndighetens varumärkesbyggande och mediepresentationer av information som diskuteras och ifrågasätts i artikeln. Hans metastudie visar att Polismyndighetens kommunikation med allmänheten visserligen varit gynnsam för tilliten till organisationen. Emellertid anser han att olika förhållanden inte presenterats på ett rättvisande sätt utan framställts positivare än det i verkligheten är.

Ulla Tiililäs artikel berör texter, offentlig makt i samhället. Hon visar hur den offentliga makten, förvaltningen och den offentliga servicen grundar sig på språkanvändning, men därtill också är textualiserad, det vill säga att den i allt högre grad baserar sig på skrivna texter. Hon talar om textualiseringen som en megatrend och visar att språk och texter spelar en betydande roll i hur delaktighet, jämlikhet och likvärdighet realiseras i våra samhällen och hur *New public management* påverkar samhällsförvaltningen.

I ett bidrag från sektionsföredragen diskuterar Laura Ervo, Lukas Kindberg, Marcel Danesi och Kerstin Nordlöf hur MeToo-rörelsen, som en socio-politisk form av e-diskurs på sociala medieplattformar och andra typer av onlinekanaler, fungerar i termer av effektivitet och diskursiva former. De skriver om välkända svenska och amerikanska mediepersoner, vars fall diskuteras inom en bred diskurs och med en juridisk inramning. De drar slutsatsen att även om rörelsen har haft en djupgående inverkan på det allmänna sociala medvetandet, har den hittills inte påverkat rättssystemet som sådant, varken i Sverige eller USA.

Corina Löwe och Beate Schirmmacher skriver om hur journalister rapporterar från rättegångar. Studien är en jämförelse mellan rättegångsrapportering i tyskspråkiga och svenska tidningar och hur journalister löser den komplexa uppgiften att rapportera om rättsfall. Analysen visar hur journalister hanterar och kommunicerar komplexiteten i omtvistade berättelser. Tyska och österrikiska rättegångsreportage fokuserar på konflikten mellan motstridiga berättelser, medan svensk rättegångsrapportering skildrar hur den juridiska processen hanterar själva konflikten. Resultaten återspeglar skillnader i rättssystemen, skilda journalistiska konventioner och förutsättningar för rapportering.

Aud Anna Senjes artikel berör klarspråksarbete i norska lagar. Hon redogör för hur det norska klarspråksprojektet "Klart lovspråk" granskade utvalda lagtexter för att förstå revideringar av språk och struktur med målet att göra dem lättare att förstå för flera läsargrupper. Projektet som genomfördes i samarbete med det norska Språkrådet blev framgångsrikt och ledde till att fler lagar blivit föremål för klarspråksarbete. I artikeln beskriver Anna Senje hur arbetet gått till och vilken roll Språkrådet spelat i den processen.

Cecilia Wadensjö, Hanna Sofia Rehnberg och Zoe Nikolaidou studerar hur en asylsökande i en tolkad asylintervju möter en obegriplig mening som den asylsökande inte känner igen. Med samtalsanalys som teoretisk och metodisk ansats går de igenom en 3,5 minuter lång sekvens hämtad från den ljudinspelade, tolkade asylintervjun, där den obegripliga meningen också fördes till protokollet. Artikeln visar de svårigheter som kan uppstå när en institutionell berättelse samkonstrueras samtidigt som den dokumenteras i ett protokoll. Kunskap om detta kan bli avgörande för såväl praktiker inom asylprocessen som för vidare studier av tolkning i offentlig sektor.

Sist men inte minst riktar vi ett tack till Svenska Akademien för generöst bidrag. Institutionen för svenska språket och Centrum för polisforskning och

utveckling, båda vid Linnéuniversitetet, tackar vi för strategiska medel. De tre finansiärerna och alla engagerade deltagare som kom till Växjö möjliggjorde en framgångsrik konferens med goda samtal om språk och rätt under två dagar. Tack också till alla anonyma granskare av de skriftliga bidragen och till våra kolleger som arbetade i organisationskommittén för konferensen: Cecilia Jonsson, Joacim Lindh och Mattias Örnerheim.

Växjö den 15 juni 2021

Sofia Ask & Gunilla Byrman